

Hur går det med indexregleringen av skatten?

Regeringsdeklarationen innehåller en utfästelse om att skattesystemet skall inflationsskyddas. Skatteutredningen har presenterat ett förslag på hur det skulle kunna gå till. (SOU 1977: 18 Inflationsskyddad skatteskala.) Enligt förslaget skall inkomstgränserna uttryckas i antal basbelopp. Gränserna kommer därigenom att följa utvecklingen av konsumentprisindex. Till grund för beskattningen under det följande inkomståret läggs basbeloppet för november månad. Inflationsskyddet framträder alltså mellan två inkomståren.

Skatteutredningens förslag har fått mycket kritik. De stora löntagarorganisationerna är kritiska mot en indexreglering för 1978 byggd på 1977 års skatteskala. Framförallt vänder man sig mot fördelningsprofilen på en sådan skattereform. Grupper inom centerpartiet tycker att förslaget ger orättvisa fördelningseffekter och försvagar statsfinanserna. Förslaget kan också kritiseras från ekonomiskt-tekniska utgångspunkter. Enligt budgetminister Mundebo är det viktigt att skatten i reala termer görs oberoende av inflationstakten och att riksdagen och inte inflationen bestämmer våra skatter. I skatteutredningens förslag kommer justeringen av skatteskalan att släpa efter intjänade inkomster med minst ett år. Inflationsutvecklingen påverkar inte index un-

der inkomståret. Den reala skatten blir inte oberoende av inflationstakten. Vid stigande inflation kommer hushållen att underkompenseras. Riksdagen bestämmer skatterna bara under förutsättning att inflationstakten är stabil.

Regeringen vill genomföra inflationsskydd av skatteskallorna i regeringsdeklarationens anda men frågan är om man är beredd att bygga systemet på 1977 års skala.

Skatteutredningen hävdar kategoriskt att inflationsskyddet måste grunda sig på den prisutveckling som ägt rum före inkomståret (s 34). Det förefaller dock möjligt att bygga indexsystemet på faktisk inflationsutveckling under inkomståret. Man tvingas då emellertid arbeta med två skattetabeller. Den preliminära skatten bestäms med utgångspunkt från förväntad inflation. När den realiserade inflationen för inkomståret är känd ersätts den preliminära tabellen med en definitiv skattetabell. I detta system skulle indexregleringen framträda under inkomståret.

Härigenom blir det möjligt att förena en indexreglering av skatteskalan från 1 januari 1978 med en justering av skatterna enligt Haga-modellen.

Ett system baserat på realiserad inflation och indexreglering under inkomståret kan knappast kritiseras för att ge orättvisa fördelningseffekter och försva-

ga statsfinanserna. Skatten i reala termer görs oberoende av inflationstakten. Utväxlingen mellan bruttolönepåslag och reallöneökning kan komma att förbättras i förhållande till det nuvarande skattesystemet.

Problem uppstår vid kraftiga svängningar mellan förväntad och realiserad inflation. Den resterande eller överskju-

tande skatten kan då komma att uppgå till betydande belopp och verka destabiliserande på ekonomin.

Systemet kommer i konflikt med principen om att man skall veta sin nominella skatt vid inkomstillfället. Men hur pass väsentlig är egentligen den principen?

Fil kand *Hans Tapper*
Universitetet i Linköping